

moram, da je že pred vojno obstojalo na Vojnem bralno društvo in odsek kmetijske družbe za Kranjsko. Z veseljem je bila sprejeta ustanovitve društva, posebno s strani mladine, ki do sedaj ni mogla uveljaviti tega, kar jo teži, ni mogla uveljaviti svojih mladinskih moči. Obrnila pa je še hrbet mračni in nizki veseljavci, začela razmišljati... in uresničiti se je. Razgovor o pravih je bil dolg. Govorilo se je o nalogi odbora, članov itd. in tudi o važnosti centralne vseh prosv. društev in so glasno je bilo sprejeto, da postane društvo član naše prosvetne matice v Gorici, Zveze prosvetnih društev.

Sledila je nato volitev prvega odbora, katerega naloga je v začetku precej težavna, preprčani pa smo, da se odbor ne bo ustrašil ovir in težav in da bo šel preko vsega proti svoji cilju — za dobrobit društva in članov. Izvoljene so bile v odbor večinoma mlade moči, ki so takoj sprejele svoje naloge. Videli smo, da se zavedajo svoje naloge in se je tudi ne boje, kar je pač redka prikažen v društvih, ki se navadno vsak boji sprejeti kako funkcijo. — Kličemo vam: tako naprej, kakor ste začeli; vrzite proč vsak pojav malodušnosti in zrite s smelimi pogledi v bodočnost! V mladini srih ne sme biti malodušnosti, v mladini ni nazadovanja, ampak samo napredek! Preprčani smo, da bo temu tako in da bo odbor s predsednikom na čelu, točno in vestno vršil svoje delo, da se ne bo ustrašil ovir, ki se pojavljajo ob začetku in mu zato kličemo — naprej!

Po volitvah so sledile slučajnosti. Razgovorjali smo se o vseh podobnostih, ki so potrebne ob porodu društva, in klenilo se je, da se takoj loti dela. Solnce je bilo že davno zaslono in nad Golaki se je že pokazala zarja, ko smo končali. Še zadnji poziv k smotrenemu delu, zahvala za sprejem in gostoljubnost, stisnili smo si roke in odšli.

Na zapadu so se kazali zadnji sledovi dneva, ki ga nismo zapisali v svojih koledarjih z minus, ampak s plus. Zopet smo obstali in strmeli v naravo in na nebu so se prižigale zvezde. Sani so drčale po snegu in v tihi noči je odmeval zvok zvončka. Zadnji pozdrav na Vojnem in zdržali smo proti Kvečici. Skočili smo na peč in ko smo se ogreli, smo prijeli za palice in po bliskovito izginili v noč, proti Idriji. Močje smo si stisnili roke — zdravo — do svidenja in odšli proti domu.

Zahvaliti se moramo na tem mestu g. Lapaletu, posestniku na Ogalcih za njegovo naklonenost. Novemu društvu pa želimo obilo uspeha, odboru in članom pa kličemo — na delo!

O vremenskem prerokovanju

V svojem članku v tem listu o «Koledarju Goriske Matice» sem izrazil željo, da bi v prihodem letu izostal vremenski ključ, češ da klub imenu, ki ga nosi po slavem astronomu W. Herschell, nima nobene podlage in more k večjemu zavajati čitatelje v zmoti. Naj mi bo tu dovoljeno, da nekoliko pojasnim svoje stališče.

Da je človek od nekdaj že iskal nekako vzročno zavisnost med astronomskimi pojavi na nebu in interesloškimi (vremenskimi) pojavi v našem ozračju, je naravno. Prvi in drugi se odigrava za njega «na nebu». Naivni človek ne pozna še razlike v razdalji med zvezdami in obliki, ki znaša na tisoče in tisoče kilometrov. V njegovi domnevi ga vsekakor podkrepuje dejstvo, da sledi določenemu nebesnemu pojavu kakšna sprememba v ozračju. Iz časovnega nasledstva sklepa on na vzročno zvezo. Saj zamenjamo mi si tako radi besedice «vsled» in «radi», in sicer postavljamo skoro vedno, «vsled» tja, kjer bi bil bolj umesten «radi», morda radi blagolasjeja, vsekakor pa radi tega, ker ne čutimo vedno razlike med časoma za časovno in za vzročno zvezo.

Naivni človek pa po svojih opazovanjih vse slutaje, ki nasprotujejo njegovemu naziranju. Velikokrat pa je število nasprotujočih slučajev večje ali vsaj enako številu ugodnih slučajev. V človeku je pa razen tega težnja, vsako kakorkoli ugotovljeno (morda niti pravilno utemeljeno; zakonitost posplošiti).

Ako vse to upoštevamo, nam bo jasno, kako je prišel človek do prepričanja, da je vzročna zavisnost med zvezdami na nebu in pojavi v zemeljskem ozračju.

Predvsem je človek opazil neko časovno vzporednost med lego zvezd-stalnic na nebu in letnimi časi. Da je videl v tem tudi vzročno zavisnost, je potem, kar smo slišali, naravno, tako naravno, da so celo učenci kakor Ptolemej verovali, da vplivajo nebesni pojavi na vremenske spremembe na Zemlji.

Ako izvršujejo zvezde take učinke, so morali po nazorih naivnega človeka imeti kakor on živensko silo. Radi tega je tudi nebesnim telesom pripisoval dušo in vse nebo je bilo tako v njegovi fantaziji oživljeno.

Ta domneva o učinkih zvezd-stalnic je danes bolj ali manj popustila, toda bila je še pred malo stoletji v najbujnejšem cvetu.

Ostanki tedaj splošno priznane astrologije še danes niso docela izbrisani. Nekoliko drugačno je bilo vprašanje glede morebitnih učinkov Solнца, Lune ali planetov na vremenske pojave na Zemlji. Zlasti Luni so pripisovali veliko ulogo, gotovo predvsem radi njenih splošno znanih sprememb. Težko bo tudi danes se prepričati vrtnarja, da se ni treba ozirati na Luno pri cepenju ali pri drugem delu na vrtu. Za rdno je prepričan, da je uspeh njegovega dela odvisen od Luninega obraza. In ne samo vrtnar in kmet pripisujeta Luni toliko moči in vpliva. Po ljudskem mnenju se je treba tudi pri negovanju telesa ozirati na Luno. Lasje odrežejo samo ob novi luni. Med Indci velja enaki «predpis» celo glede nohtov v rokah in sploh vseh delov telesa: Spominjam se, da sem videl pred vojo v rokah naših takozvanih izobraženih gospodov knjige s takimi nauki iz stare Indije, na katere bi bili skoroda priče.

Radi važnosti predmeta so že precej zgodaj izkušali dognati, kaj je resnice na teh luninih učinkih. Vsa tozadevna statistika je nepobito dokazala, da ta zavisnost, tudi časovna, med meteorološkimi pojavi in luninimi fazami ne obstoji. Ni izključeno, da so skrajno neznatni učinki, toda ti bi bili tako neznatni, da bi se šele po zelo natančnih in dolgotrajnih opazovanjih tudi ugotovili.

S takim statističnim proučevanjem vremena v morebitni zavisnosti od Lune se je bavil tudi omenjeni W. Kerschell ob koncu 1. 1800. in je na podlagi svojih ugotovitev izdelal po njegovem imenu pozvani «vremenski ključ». Seveda ni Kerschell sam smatral svoje zaključke kot «vremenski ključ», še manj je mogel smatrati svoje podatke za nepobitne in absolutne, ker so se nanašali samo na krajšo dobo in na ne povsem gotov statistični material. Nikakor pa ni smatral svojo ga «ključa» za splošno veljavnega ključa tudi, ako bi bil njegov ključ veljaven za druge kraje. Kajti Luna se spreminja istočasno

za vse kraje na Zemlji ob istem času enako vreme. Da temu ni tako, ve že vsak otrok. Da pa omenjeni ključ ne velja niti za oddolčen kraj, izhaja nedvomno iz pozneje nabranega statističnega materiala.

Slično kakor Luni so tudi Solncu pripisovali učinke na vremenske razmere na Zemlji. Pri Solncu je bilo to še bolj naravno, saj je Solnce vzrok in izvor skoro vseh pojavov na Zemlji. Solnce ustvarja letne čase, Solnce je vzbudivo in vzdržuje organsko življenje.

Idejno vsaj ne bi bilo izključeno, da je potemtakem tudi nekaka zavisnost med pojavi na Solncu in pojavi na Zemlji. Zlasti v takozvanih solnčnih pegah in njih pojavljanju in spreminjanju so iskali vzrok za meteorološke spremembe na Zemlji. In zopet je bil Herschell, ki je že leta 1801 izkušal odkriti tako vzročno zvezo. Toda ne Kerschell in ne drugi učenci ki za njim niso mogli ugotoviti take vere. Je pač vzročna zveza med solnčnimi pegami na Solncu in Zemljinem magnetizmu ter s tem združenem polarnem svetlobo. Nikakor pa se ne da izslediti učinki teh peg na vremenske pojave. Saj so učenci celo razdvojili glede vprašanja, ali izžarjuje Solnce, ko je bogateše na pegah, jačje ali šibkeje.

Vsekakor pa je za Solnce bolj verjetno, kakor za Luno, da takli, dargi neznatni učinki na vremenske razmere na Zemlji resnično tudi obstojijo. Saj je solnčna masa neprimerno večja in tudi njegova fizična svojstva so v to bolj priprava kakor lumina. Ni torej izključeno, da ti učinki obstojijo, ugotovili pa ih še niso. V to je potrebno dolgo in sistematično delo. Dokler nimamo pozitivne rešitve, smatramo te učinke lahko samo za hipotetične.

O učinku planetov na Zemljo ne more biti niti govora.

Radi tega so vsi tudi ključji brez vsake podlage. Težko pa bo vsem ljudem to vstopiti v glavo, čeje bo to tembolj, ker nimamo začasno nič boljšega, da bi mu že ponudili. Toda, kar danes ni še dano, bo morda jutri že splošno znano.

Gospodarstvo.

CERVONEC.

Zapadne evropske države vedno bolj spoznavajo potrebo vzpostavne trgovinskih odnosov s sovjetsko Rusijo. Radi tega postaja važno tudi vprašanje ruske valute. Iz evropskih gospodarskih središč prihajajo vesti o nameravanih notiranjih v cervonca na tamkajšnjih borzah. Radi tega se nam zdi potrebno navesti nekaj podatkov o sanaciji ruske valute.

Ruska valutna reforma je bila izvršena leta 1922. Oktobra meseca istega leta je ruska državna banka prejela pooblastilo za izdajanje novčnic (bankovcev) gaseh na cervonce. Pri tem je treba povedati, da cervonci odgovarjajo 10-rubelskemu zlatniku. Četrtna izdanih novčanic je bila krita z dragimi kovinami, ostane pa s kratkoročnimi obvezanji. Cervonci so začeli krožiti v javnosti spomladi leta 1923. To kroženje je povzročilo strahovit padec sovjetskega rublja.

Leto 1924 pomeni drugo dobo valutne reforme. Rusko gospodarstvo je začelo oživljati. Tega leta je bilo doseženo ravnotežje državnih financ. Zelo težko obdobje: emisijski dohodki bank so se začeli zmanjševati in danes več ne obstoja. Po dekretu z dne 5. februarja je bilo organizirano izdajanje blaginjskih nakaznic na bazi zlatega rublja, a 22. februarja istega leta so začeli kovati drobšč. Meseca junija so izginili iz prometa sovjetski rublji, kateri niso imeli več nikake veljave.

V začetku valutne reforme se je nahajalo v prometu samo 312 milijonov rubljev. Po uvedbi cervonca je bil zvišan obtok na 623 milijonov rubljev. Ta količina je bila v primeri s predvojno jako majhna in brez vsake škode za gospodarstvo je bilo mogoče povišanje denarnega obtoka. Tekočega leta je obtok porastel in je znašal kakor sledi: 1. januarja 1925 743 milijonov, 1. aprila 766 milijonov, 1. julija 846 mil., 1. oktobra 1143 mil. in 1. novembra 1247 milijonov rubljev.

Ves obtok novčanic se je 1. novembra razdelil na sledeči način: cervonci državne banke 719 milijonov, blaginjske nakaznice 373, srebrni denar 141, bakreni denar 7 in boni 7 milijonov rubljev.

Višina obtoka je za gospodarske potrebe prenizka. Pred vojno je bilo brez zlata in srebra v obtoku 1630 milijonov rubljev bankovcev. Treba je pa pomisliti, da sedanji nivo produkcije in gospodarstva ne potrebuje tako velike količine denarja kakor pred vojno. Vseeno pa je obtok v zadnjih mesecih prehitro naraščal, kar je zopet v skladu s financiranjem letniške žetve. Večina cervoncev so kmetje poshranili. Gospodarstvo pa nima od tega nikake koristi, ampak le škodo. To dejstvo je povzročilo tudi prehitri porast tiskana cervoncev. Letodobno je bilo zaznamovati višanje blagovnih cen in padanje kupne moči cervonca. Iz tega vzroka nastaja za stabilno valuto pogibelj.

Radi prehitre in prevelike emisije novčanic je padlo tudi kritje. Leta 1924 (1. okt.) je znašalo kritje cervonca z zlatom in tuji devizami 46 odstotkov, a dne 1. oktobra 1925. samo 35 odstotkov. To sicer ni v skladu s zakonom, ki predpisuje le 25 odstotno kritje cervonca, toda padanje odstotka kritja ni dober znak.

Padanje kupne moči v notranosti in znižanje odstotka kritja pomenja uničenje stabilnosti cervonca. Ako bo Rusija imela tudi prihodnje leto izvestno žetev, bo stabilnost cervonca še bolj ogrožena, kakli gospodarstvo bo tedaj potrebovalo novega denarja za financiranje žitne trgovine. Ako se bo sovjetska Rusija za prihodnjo žetev že prei dobro pripravila, se ne bo treba bati za stabilnost valute.

(Dalje na IV. st. ani)

MALI OGLASI

KROMANT v ulici Pietà 12, vrata 6, pove srečo, preteklost in bodočnost življenja. 1583

BABICA diplomirana, sprejema na dom noseče. Govori slovensko. Ljubljana oskrba. Via Madonna del Mare 19, II. 1799

TRINICA Pipan Josip, Preserje, p. Komen, ima na prodaj več tisoč cepljenih trt, črni in belih in sadna drevesa. Na zahtevo se pošlje ceniki. 1764

DVA PSA, čistokrvna nemška doga, 6 mesecev stara in nemško dogo, psico, 2 leti staro, proda Tina Pušnik, Ljubljana, Rimska cesta 19. 1800

VRECE po najvišji dnevni ceni se plačujejo v Via del Bosco 6. 1729

TRGOVINO jestvin prodam pod zelo ugodnimi pogoji. Pojasnila v mlekarni, Via Ginnastica št. 21. 1801

BABICA, avtorizirana, diplomirana sprejema noseče, Adele Emerschitz-Sbalzero, Farneto 10 (podaljšana Ginnastica) lastna vila, telefon 20-64. 1524

STOLPNE URE ima v zalogi Franjo Stofa, urar, Komen. 1731

NOSECIM OSKRBO, STANOVANJE pri diplomirani babici, Gorica, Carducci 11.

AJDOVO moko, v vsaki množini, kupujem po najvišjih dnevnih cenah. M. Berger, Trst, Solitario 4, Telefon 10-47. 1770

BABICA, avtorizirana sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, via Giulia 29. 64

DELITEV SKUPNIH ZEMLJIŠČ, občinskih pašnikov in gozdov! Brezplačne informacije da a pisarna v Gorici, Corso Vitt. Emanuele III., 19 pritrilje (v hiši hipotečnega zavoda).

RADIO brezžični telefon. Opozorim vse slovenske klube in zasebnike radioamaterje, da izvršujem razne tipe sprejemnih aparatov. Postavljam tudi radio-sprejemne aparate na dom. Soseč Marij, elektr., Opčine 209. 1721

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Trst, Via Sette fontane št. 6

od 9. do 12. ure in od 15. do 19. ure

Ljudske cene. 647 Ljudske cene.

ZAHVALA

Vsem onim blagim osebam, ki so na katerikoli način počastile spomin našega nepozabnega

Josipa Oblaka

izrekamo tem potom najscernejšo zahvalo.

Posebno zahvalo smo dolžni gospodu Antonu Merlak, škedenjskemu pevskeemu zboru za ganljive žalostinke in Kmetijski družbi.

ZALUJOČI OSTALI

ZAHVALA.

Podpisani se najpriscernejše zahvaljujejo onim, kateri so skazali zadnjo čast njihovemu nepozabnemu

Franu Špangerju

Posebno se zahvaljujejo gospodu župniku Martelancu, cerkvenemu pevskeemu zboru, mladencem in dekletom za poslano godbo in cvetje, kakor tudi vsem onim, kateri so spremili pokojnika k zadnjemu počitku in s tem tolažili sorodnike na kakoršenkoli način.

PROSEK, dne 26. decembra 1925.

Družini ŠPANGER-BRIŠČEK in ostali sorodniki.

Potrži neizmerne boli in žalosti naznanjamo, da je naš dragi predobri, skrbni, nepozabni soprog, oče, stari oče, tast, gospod

KAREL ŠIŠKOVICH

posestnik in trgovec

na Sveti dan, po kratki in težki bolezni, v 69. letu starosti za vedno zatisnil svoje trudne, blage in pre-dobre oči in zaključil svoje trudapolno življenje in delovanje.

Pogreb se bo vršil v nedeljo, 27. t. m., ob 3. uri pop. iz hiše žalosti v Črnenkalu.

Priporočamo ga v blag spomin.

ČRNIKAL-HERPELJE-KOZINA-MATERIJA-CELJE, 25. decembra 1925.

Marija, soproga. Mila, Dora, Milena (odsotna), hčere, Albin, Dušan, sina.

Saša, Sergij, vnuka, Nella, sinaha, Dr. Ivo Senekovič, zet.

Odlikovano pogrebno podjetje „Nuova Impresa“ Corso V. E. III, 47

PODLISTEK

E. PHILIPS OPPENHEIM:

Čuden slučaj gospoda Jocelyna Thwau

Prevel France Magaina.

Jocelyn Thew je s prstom otresel pepel s svoje smodke. Nazemhnil se je dobrovolno mlademu častniku. Gotovo ni bilo v tej modni restavraciji nikogar, ki bi izgledal manj zločinski od a'ega.

«Moji dragi Beverley,» je dejal veselo, «zaprtni si morate, da sem skrajno bistroumen oseba. Jaz sem osumljen marseičesa. In ne bom rekel, da ni eden ali drugi teh sumov tudi upravičen, toda nikar nisem pustil za seboj dokazov. Upam se trditi, da je tukaj naša angleška policija prav tako lakomno gledala name kot newyorsk. V svojih srih čutijo, da sem pustolovec. Prepričan pa, da sem v zvezi z nekaterimi nenavadnimi dogodki v Združenih državah in na drugih krajih zemelске obale. Oni vedo tudi, da sem, kjer so bili kakšni boji, jadrar navadno pod svojo lastno zastavo. Vse to vedo, a vendar mi ne morejo ničesar doka-

zati. Samo pazijo name in me zalezujejo in to počenajo z mano, kjerkoli sem. Pod njihovim skrbnim nadzorstvom sem tudi zdaj in vsako uro v dnevu.»

«Vendar ni — — — je začel mladi častnik in nenadno prelomil besedo.

Jocelyn je zamej s glavo.

«Ne, moj mladi prijatelj,» je rekel «tisti mali dogodek je zares še zdajnja zakrila. Dvomim celo, da se epizoda sploh še nahaja v policijskih knjigah. Niso življenja posameznikov, s katerimi se danes igram. Danes igram z življenjem naroda.»

«Ste li vohun?» je vprašal Beverley hrupavo.

«Vaša sestra žaka na najo,» je omenil Jocelyn Thew hladno. «Pojdva!»

S poglavje.

Crawshaw, ki se mu je posrečilo najeti avtomobilskega izvoznika, katerega veselje do brze vožnje je odgovarjalo njegovi nepotrpežljivosti, je došel v Savoy nekaj minut pred osmo uro. Vstopil je skozi vrata, ki so vodila v hotel z dvorišča. Neki neznanec, lep brk in vodenje oči se ga je z nímogode dotaknil, ko je stopal skozi vrata. Crawshaw se je ozrl leno okoli sebe in se prepričal, da ni nikogar v bližini.

«Kaj novega?» je vprašal lakonično.

«Nič. Preiskali smo sebe gospodične Sharey natančno in dva naša človeka sta zopet pregledala stanovanje gospoda Thewa.»

«Ali je gospodična Sharey zgoraj?»

«Mož je odkimal.»

«Ni je že nekaj ur,» je rekel.

Crawshaw je prikalim in korakal naprej, Suknjo in klobuk je izročil hotelskemu strežniku in vstopil v zabavno sobo. Bil je takoj razočaran. Velika soba je bila polna gostov, toda njegovo iskanje je bilo metodočno. Nobenega znamenja o Nori Sharey ni bilo. Odšel je po stopnicah proti sobi za kadičice in vstopil. Gospodično, ki jo je iskal, je našel sedečo v naslonu, ču in čitajočo roman.

Stopal je polagoma naprej, kakor da je namen en k haru, in se ustavil pred njo. Ona je odložila knjigo in ga pogledala. Njen smehljaj mu je zagotovil, da je dobrodošel.

«Veseli me, da nisem povsem pozabljen, gospodična Sharey,» je rekel in ji ponudil roko, ki jo je takoj sprejela. «Domnevam, da ste še vedno gospodična Sharey? Upam, da je tako.»

«Ime je pravilno, mislim,» je de'ala. «Veseli me, ker ne prihajate zopet s slabim vetrom k meni, gospod Crawshaw. Vi Angleži ste večših etrašno sitni, če se ne zgodi vse po vaši želji,

G. DOLLINAR, Trst, Via Ugo Polonio št. 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz iz-voz. Velika zaloga papirja za zavijanje, pisalnega i. t. d. papirnatih vrečic ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka.

Danes ob 2.30

na trsteniskem igrišču Ponziati Erranti-Vai

Učite se JEZIKOV

ŠOLI BERLITZ

SVETOVNI ZAVOD ustanovljen 1. 1878.

Praktičen način učenja
Praktična slovnica
Konverzacija
Trgovsko dopisovanje
Slovstvo
Zasebne lekcije in v skupinah.
Urad za prevajanje.

Od 2. do 9. januarja novi tečaj
Vpisovanje dnevno od 9 do 21.
Trst - Via Torre bianca št. 21

738

nasprotnem slučaju pa mora priti do inflacije.

Ruska zunanja trgovina zopet aktivna. Rusija je v mesecu avgustu uvozila blaga v vrednosti 46 milijonov zlatih rubljev, a izvozila je protivrednost za 51 milijonov rubljev. Preostanek znaša 5 milijonov zlatih rubljev.

PROMET RUSKIH ZADRUG. Promet zunanje trgovine ruskih zadrug je v preteklem poslovnem letu narasel na 682 milijonov rubljev. Na posamezne zadrugne zveze odpadejo sledeči zneski: žitne zadrug 30,9 milijonov rubljev, mlečne zadrug 18,2 milijonov, lanene zadrug 13 milijonov, lesne zadrug 3,7 milijone, na sadjarske zadrug 3 milijone rubljev.

Ukrajinska zadruga centrala "Vukopilek" je sklenila nedavno z avstrijskimi zadrugami pogodbo, po kateri bodo slednje dobavile za 1.250.000 rubljev tekstilij in galanterije. Plačilo bodo pretele po petih mesecih.

Arhivalni pohérki

Nabral Miroslav Premrou

Goriške razmere po takozvani uskoški vojni leta 1618.

Kakor splošno znano, je pazila beneška republika vedno na to, da razširi meje svoje države ter da čedalje bolj ojači svoje gospodstvo nad Jadranskim morjem. Pri tem stremeljenju se ni ozirala ni na moralno ni na dostojnost, ni na pravice drugih: dobrobit lastne države ji je bil najvišji zakon, in dobrobit države je odločevala pri izbiri sredstev.

Z druge strani je silil k morju Habsburžani.

Radi tega sta se kmalu križali obe stremljenji, Habsburžani in beneška republika, zlasti odkar se je Trst leta 1382. prostovoljno zatekel pod zaščito Avstrijcev, da se reši smotnega objema beneškega.

Ta avstrijsko-beneška nasprotstva so se s časom poostrižila tako, da sta tekmeča zagrabila za orožje. Tako je prišlo tudi do takozvane uskoške vojne, ki je trajala od 1615 do 1617) ter je bila zaključena z madriškim mirom dne 26. septembra 1617.

Ta vojna je besnela tudi na Goriškem ter je pod njo ta lepa deželica hudo trpela, tako da so se deželni stanovniki goriški z ganljivo prošnjo obrnili do vladarja za pomoč.

V arhivu nekdanjih deželnih stanov goriških, ki je sedaj shranjen v državni knjižnici goriški, se nahaja v zvezku: P 68 list 152 sl. koncept omenjene italijanske pisane prošnje iz l. 1618, ki je zelo poučna in zanimiva ter jo radi tega priobčujem v slovenskem prevodu, ki se glasi tako-le:

«Ne moremo se dotakniti vseh ran, ene za drugo, ki jih je videti smrtno vtišjene v telesa te prevzeste grofije, da ne poostrižmo svoje boli; nečemo natančno kazati stvarim osem Vašega Velikanstva, da ne motimo pokoja in jasnosti Vaših kraljevskih misli, katerih stvari bi ne mogloče mogli ali slišati ali gledati, ne da bi se težko vznemirila duh in dobrohotnost, ki je bila vedno pripravljena, da nas štiti in čuva. A sočutje z nami in bol radi sedanjih nezdog izražajo vsaj toliko, da je ta Vaša prevdana provincija, ki je ne dolgo tega bila pod perutni Vašega Velikanstva vsa prijetna» in cvetoča, zdaj vsa revna in strašna; ona, ki je bila prej vsa kultivirana in obdelana, je zdaj vsa neprijetna in zapuščena; ona, ki jo je potom človeškega znojja Bog podpiral z obilico vseh dobrot, je zdaj prazna, a polna neprijetnosti in neugodnosti. Prebivalci večinoma primanjkujejo, uničena je živina, zgorele so hiše, razrušene vasi, nerodovitna in divja je raztrgana zemlja, pri koreniki je prežezana trta in vse, kar je bilo sadonosno in listnato. Z eno besedo: nikoli ni bilo videti prizora večje bede.

Vzdržuje nas pri življenju, ki nam samo še ostaje, katero smo tolikrat izpostavili, in smo še vedno pripravljene izpostaviti vsakršni nevarnosti, in celo smrti za vero, ki jo dolgujemo Vašemu Velikanstvu, vzdržuje nas — torej — pri življenju samo naša, ki jo gojimo, da najdemo pomoči, če že ne za vse nezdoge, vsaj za del, po Bogu pri dobrohotnosti in milosti Vaši, ter prosimo z vso ponižnostjo in vdanostjo, da se udostojite uslišati naše prošnje, da ohranite za nas borni ostanek sovražnikove besnosti, in nas same pa naše potomce za službo pri Vašem Velikanstvu, našem prirodanem knezu in milostnem gospodu.

Da se odmore neredu ter da se popravi neugodnosti in priskoči na pomoč razpadajočim stvarim je prenesrečne provincije, si ne moremo kaj, da bi ne opomnili:

1) Toliko v političnih stvareh kolikor v onih, ki se tičejo uprave sodstva, so se neredi le množili ter kupčile zlorabe, in se ne nadejamo drugemu leku, kateri bi mogel pomagati, kakor da se odpravijo vzroki.

2) Ker so pokazali izkušnja in sveži zgledi o priliki sedanje vojne, kolike škode in kolike nevarnosti je povzročilo dejstvo,

da so v našo deželo privedli tujce, beneške podanike, in zlasti pregnance (banditi), prosimo Vaše Velikanstvo, da imej v mislih to točko ter se udostoji ukreniti potrebne navedbe, ki (ako smemo v interesu kraljevske službe in iz usmiljenja do te razdrapane in žalostne domovine vzeti kaj v misel) bi morale zabraniti tako lahki dostop v našo zemljo tujcem drugega gospodstva, in zlasti beneškim podnikom, in sicer tako, da se odrečejo potne listine vsakovrstnim pregnancem brez vsake izjeme, kakor tudi da se izjavi, da so nesposobni imeti in dobiti v tej provinciji kako dolžnost, službo, nadarbino, korist, ugodnost ali pa časti in prednosti, toliko v prosvetnem kolikor v cerkvenem področju.

3) Ker je ta nesrečna domovina od puščenja, od požigov in ropov, toliko od sovražnikove kolikor od naše strani, prišla v najrevnejši položaj; prevesti podaniki Vašega Velikanstva, nagi in oropani svojih dednih in očetnih dober, koristi in dohodkov, ki jih je bilo pričakovati še mnogo, mnogo let, prosimo Vaše Velikanstvo, da se udostoji ozreti, na neugode in ubožnost teh prenesrečnih ljudstev ter jih dvigniti.

4) Ker je plemstvo radi izgube svojih dober in radi uničenja obubožalo in prišlo na beraško palico, in ker morajo mnogi njih iz potrebe, da vzdržujejo sebe in preživljajo svoje obitelji, odtujiti in prodati uborne ostanke iz te vojne; in ker so na drugi strani beneški podaniki obogateli z vojnimi ropom ter imeli ugodno prilžnost, da so nagomilili denarje: na koncu pade polagoma v njihove roke v mirnem času tudi to, česar niso mogli doseči z orožjem; zategavljajo prosimo Vaše Velikanstvo z vso pokornostjo, da v tolažilo prevestih svojih podanikov izda strogo odredbo, da ne more noben tujec, zlasti pa ne beneškega domini-kupiti ali kako drugače pridobiti nikakih vrst nepremicnin v tej prejasni grofiji, marveč da morajo tudi oni, ki so že pred leti kupili zemljišča, taista odstopiti sihernemu podniku te prejasne grofije proti temu, da jim plača, kar so za-nje potrosili, ali pa pravo vrednost po cenitvi v slučaju, da je bila cena prikrita ali navidezna.

5) Ker je zmanjkala večina kmetov radi bolezni, neugodnosti, zarobljenja, in poleg tudi večina živine potrebne za obdelovanje zemlje, prosimo z isto pokornostjo, da se Vaše kraljevsko Velikanstvo udostoji osvoboditi ta člen, tako važen za vzdrževanje drugih, vseh dajatev, rabot in drugih osebnih bremen, da zamore popravljati škodo, česar ne bo mogloče doseči v dolgem času. Podpisali so to prošnjo poslanci goriške grofije ter jo naslovili na Ferdinanda, češkega kralja in avstrijskega nadvojvodo itd. Glasom zaznamka je bila predložena prošnja 5. l. 1618.

1) O tej vojni so pisali na pr.:
a) Czoernig C. Freich. v.: Das Land Görz und Gradisca. Wien 1873. 741-745.
b) Di Manzano Fr. Conte: Aggiunta all'epoca VI. degli Annali del Friuli. Udine 1879. pg 184-185.
c) Gnirs Anton: Oesterreichs Kampf für sein Sudland am Isonzo 1615-1617. Wien 1916. 8. o 171.
d) Joppi Vincenzo: Nuovi documenti sulla guerra tra Veneto et Arciducali in Friuli 1616-1617. (Per Nozze) 1871. 8. o 15.
e) Moissesso Faustino: Historia della ultima guerra nel Friuli. Venezia 1623. 4. o 167.
f) Morelli C. de Schöntfeld: Istoria della contea di Gorizia. Gorizia 1855. II. 17-55.
g) Palladio degli Olivi Enrico: De oppugnatione gradiscana in Rev. Forojulien. — Udine 1659.
h) Riith Biagio: Commentari della guerra moderna passata nel Friuli... Trieste 1629. 8. o 294.

2) Ferdinand, ki je postal s št. II. nemški cesar ter umrl l. 1637.

3) O prav idiličnih razmerah, ki so vla-

dale v Gorici sami, (kaj se le na deželi!) nam poroča prošnja, ki sta jo poslala avgusta 1615. Ivan Venciarutti, sodnik goriški, in mestni magistrat nadvojvodi Ferdinandu in ki med drugim pripoveduje: «Goritiense populum et praecipue cives sui natura pacificos, et quietos esse nemo est, qui nesciat, ita quod iam aliquot transactis annis, nedum in proprijs aedibus tutum etiam in publicis plateis, atque locis tutissime quiescebant, et dormientes pernoctabantur, non solum viri, verum mulieres, et ipsae virgines absque ulla alicuius molestia, vel impedimento, et in hac ipsa simplici quiete perseverarunt, donec ab exteris quibusdam, maxime vero a subditis Venetis tranquillitas illa, populique pax turbata fuit.» (Da so goriško ljudstvo in zlasti meščani po svoji naravi miroljubni in mirni, ni ga, da bi tega ne vedel, zakaj že pred nekolikimi leti niso bili le v svojih poslopijih varni, ampak tudi na javnih trgih in prostorih so bili jako varni in mirni ter prenočevali v spanju ne samo moški, ampak žene in celo devojke, ne da bi jih kdo nadlegoval ali oviral, ter so v tem priprostem miru vztrajali, dokler ni bil od nekterih zunanikov, večinoma pa od beneških podanikov ta ljudski mir moten.) — Arhiv dežel. stanov goriških P 67 f 1644.

Loterijske številke

izžrebane dne 26. decembra 1925:

Bari	83	14	43	15	28
Firenze	3	43	19	61	60
Milano	49	39	46	76	27
Napoli	25	34	75	6	29
Palermo	78	1	63	76	85
Roma	42	52	85	80	37
Torino	38	23	56	47	77
Venezia	43	9	76	3	53

Zaloga domačih vin.

Vipavsko, Istrski refošk in kraški teran. Na deblo in za družine Viale XX settembre 94 (prej Acquedotto) na drobno in za družine Via Giuliani 32. — Telef. 2-41

Priporoča se lastnik FR. ŠTRANCAR. (47)

JAKOB BEVC

urarna in zlatavna Trst, Campo S. Giacomo 5

Zlato kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah. Krome plačuje višje kot vsi drugi. Zaloga raznovrstnih ur in zlatnine. (761)

IVAN MISGUR

v Trstu, Via S. Lazzaro 8

edini starejši slovenski zastopnik manufakturnih trgovin. Zastopa italijanske, dunajske in češke tvrdke.

Priporoča se cenj. slovenskim trgovcem in domačinom za naročila

BLAGA IZ PRVE VRSTE.

Ima posebno večletno prakso in znanje na tržaskem trgu.

Naznanite Vaš obisk na naslov

IVAN MISGUR, Via S. Lazzaro 8.

Stenski koledar

za leto 1926

s firmo in reklamo tvrdke v slovenskem in italijanskem jeziku se naročuje v TISKARNI „EDINOST“ v TRSTU, Via S. Francesco d'Assisi št. 20 po jako nizki cenl.

Zobozdravnik
Dr. D. Sardoč
špecialist za ustne in zobne bolezni
perfekcioniran na dunajski kliniki
ODPRE
dne 1. januarja 1926. svoj ambulatorij
v TRSTU
Via M. R. Imbriani 16, I. (prej Via S. Giovanni)

KRONE po 2.10

plačuje
ALOJZIJ POVH, Piazza Garibaldi 2
prvo nadstropje
Pazite na naslov! Pazite na naslov!

IZŠEL JE

Žepni koledar „Edinosti“

Prodaja se v Trstu v Tiskarni „Edinost“
Via S. Francesco 20 in v knjigarni J. Štoka Via Milano 37; v Gorici v Katoliški knjigarni Via Carducci 4.

KRONE

po L 2.10 komad
Zlato, hvitjantje, platno, 20-kronske zlate komade
kupi v plačuje po najvišjih cenah
Albert Povh — urarna
Trst, Via Mazzini 46

Predno kaj nakupite, obiščite

Veliko skladišče pohištva

ALESSANDRO LEVI MINZI

Via Retteri št. 1 — Via Malcantoni št. 7-13

Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v veliki izbiri.

TRGOVSKO OBRTNA ZADRUGA v TRSTU

registrovana zadruga z neomejenim jamstvom

VIA PIERLUIGI DA PALESTRINA 4, pritličje

Obrestuje hranilne vloge, počeni s 1. januarjem 1925 po

4 1/2

Večje vloge, vezane na odpoved, po dogovoru.

Davek na obresti plačuje zavod sam.

Trgovcem in obrtnikom otvarja tekoče čekovne račune.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v Dinarjih ter jih obrestuje najugodnejše.

Daje posojila na menično poročstvo, zastavo vrednostnih papirjev, ali dragocenosti in vknjižbe. Eskomptira trgovske efekte.

Uradne ure od 9-1 in od 3 1/2-5 1/2 pop.

Poštno-hran. račun št 11/1327. Telefon 16-04.

Pravi FRANCK

v lesenih škatlah

je najboljši in najcenejši kavin dodatek.

Njegova večja izdatnost v barvi in hranilnosti kakor tudi izbor okus, ki ga dobi kava upravičujejo nje: : govo ceno. : :

Zaloga pri tvrdki
M. BERGER
TRST, Via Solitario 4
Telefon šte. 11-47.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Glavnica in rezerva Dinarijev 60.000.000.—
Telefon: 5-18, 22-98

PODRUŽNICA V TRSTU
CENTRALA V LJUBLJANI

Glavnica in rezerva Dinarijev 60.000.000.—
Telefon: 5-18, 22-98

Obrestuje vloge na vložnih knjižicah po 4 %, na tekočih računih po 4 1/2 % vezane vloge po dogovoru. — Prejema DINARJE na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice:
GORICA, Brežice, Celje,
Cernomelj, Kranj, Logatec,
Maribor, Metković

Najprikladnejša zveza z Jugoslavijo

Podružnice:
Metković, Novi Sad, Ptuj,
Sarajevo, Split

Blagajna je odprta od 9 1/2-12 1/2 in od 14 1/2-16

IZŠEL JE: Roman v treh delih

MOČ PRETEKLOSTI

Spisala V. J. Križanovska.
Iz ručnice prevedel IVAN VOJK.

Cena L 6.—, po pošti priporočeno L 7.40. V inozems L 8.40 proti vnaprej poslanemu znesku. Roman je izdal iz založila Tiskarna Edinost. — Prodaje: Tiskarna Edinost v Trstu, Via S. Francesco 20/L. — Knjigarna J. Štoka, Via Milano 37 in Z. dobr. združenje v Trstu, Nar. Knjigarna, Gorica, Carducci 7. — Kraigher Josip, Postojna.

Vezane v originalne platnice (cena L 10.—) se dobi v knjigarni STOKA.